

HISTORIA
KLASA I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO- wymagania edukacyjne
(zakres podstawowy)

Temat	Ocena DOPUSZCZAJĄCA	Ocena DOSTATECZNA	Ocena DOBRA	Ocena BARDZO DOBRA	Ocena CELUJĄCA
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
Dział. Okres międzywojenny					
1. Traktat wersalski. Nowy porządek europejski	Wie, że w latach 1919–1920 obradowała w Paryżu konferencja pokojowa i wymienia jej najważniejsze postanowienia (traktaty pokojowe).	Zna pojęcia: <i>konferencjapokojowa w Paryżu</i> i <i>system wersalski</i> . Umie wskazać na mapie nowe państwa, które wyodrębniły się po I wojnie światowej.	Charakteryzuje założenia ładu wersalskiego i jego funkcjonowanie. Umie wyjaśnić, dlaczego powstanie nowych państw nie rozwiązało problemów narodowościowych w Europie (mały traktat wersalski).	Opisuje funkcjonowanie systemu wersalskiego i waszyngtońskiego. Zna cel powołania, organy i znaczenie Ligi Narodów.	Charakteryzuje problemy polityczne Europy, Azji i Ameryki po zakończeniu I wojny światowej. Przedstawia obraz powojennego społeczeństwa.
2. Wolna Polska. Pierwsze miesiące	Zna datę odzyskania przez Polskę niepodległości i rolę, jaką odegrał J. Piłsudski.	Umie wymienić miasta, w których Polacy utworzyli ośrodki władzy.	Potrafi scharakteryzować polską władzę w poszczególnych zaborach i proces tworzenia się polskiej armii.	Umie wymienić i scharakteryzować działania pierwszych premierów oraz przedstawić proces uznawania polskiej państwowości przez mocarstwa.	Potrafi ocenić i uzasadnić, jaką rolę w walce zbrojnej i odbudowie państwa odgrywała atmosfera panująca wówczas wśród znacznej części społeczeństwa. Wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa i

					społeczeństwa miało rozpoczęcie prac Sejmu Ustawodawczego.
3. Walka o Polskę. Kształtowanie granic II Rzeczypospolitej	Wie, że w latach 1920–1921 toczyła się wojna pomiędzy Polską i państwem radzieckim. Wie, w jaki sposób się zakończyła i podaje datę pokoju ryskiego. Wie, jak zakończyły się plebiscyty na terenach spornych. Zna daty powstań śląskich i powstania wielkopolskiego.	Zna przebieg wojny polsko-radzieckiej w latach 1920–1921. Posługuje się podstawowymi pojęciami (np. kampania kijowska, bitwa warszawska, pokój ryski, orłęta lwowskie). Umie wskazać na mapie granice II Rzeczypospolitej.	Charakteryzuje proces ustalania granicy Rzeczypospolitej z Niemcami, Rosją, Czechosłowacją, Ukrainą. Zna pojęcia: <i>linia Curzona</i> , <i>bunt Żeligowskiego</i> , <i>cud nad Wisłą</i> . Umie wskazać na mapie granice II Rzeczypospolitej.	Omawia proces ustalania granic państwa polskiego i konflikty z nim związane. Umie wskazać na mapie granice II Rzeczypospolitej. Bierze czynny udział w debacie na temat kampanii kijowskiej.	Charakteryzuje proces kształtowania polskiej granicy zachodniej i północnej. Przedstawia rolę, jaką w tym procesie odegrały Francja i Wielka Brytania oraz czyn zbrojny mieszkańców pogranicznych terenów. Charakteryzuje i ocenia koncepcje odbudowy Rzeczypospolitej J. Piłsudskiego i R. Dmowskiego.
4. Druga Rzeczpospolita. Społeczeństwo	Podaje nazwy województw, w których Polacy nie stanowili większości, oraz wymienia grupy etniczne będące tam większością. Wymienia dwa wyznania dominujące w miastach i na wsiach.	Wyjaśnia pojęcia: <i>antysemityzm</i> , <i>numerus clausus</i> . Wie, jakie czynniki, obok liczebności, decydowały o sile politycznej danej mniejszości narodowej.	Wyjaśnia, dlaczego ukraiński ruch narodowy uległ radykalizacji i znalazł poparcie wśród inteligencji. Potrafi ocenić działania władz polskich podejmowane wobec ludności ukraińskiej w kwestiach oświatowych i uzasadnia swoją opinię.	Omawia politykę prowadzoną przez władze polskie wobec poszczególnych mniejszości narodowych. Przedstawia przyczyny konfliktów z Ukraińcami, Niemcami i Żydami.	Charakteryzuje stosunek mniejszości narodowych do niepodległego państwa polskiego. Potrafi ocenić i uzasadnić, czy możliwe było rozwiązanie konfliktów narodowościowych przez władze II Rzeczypospolitej.

<p>5. Ustrój Polski. Kształtowanie systemu ustrojowego w latach 1919–1923</p>	<p>Zna pojęcia: <i>Mala Konstytucja</i>, <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i>, <i>Konstytucja marcowa</i>.</p>	<p>Potrafi wymienić siły polityczne mające decydujący wpływ na decyzje polityczne podejmowane na początku istnienia II RP.</p>	<p>Wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji marcowej z 1921 r. z podziałem na władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądową.</p> <p>Charakteryzuje zakres władzy J. Piłsudskiego jako Naczelnika Państwa Polskiego.</p>	<p>Ocenia, w jakim stopniu zmienił się zakres władzy J. Piłsudskiego w stosunku do czasu, gdy sprawował on urząd Tymczasowego Naczelnika Państwa Polskiego, oraz uzasadnia swoją opinię.</p> <p>Zna okoliczności śmierci G. Narutowicza – pierwszego prezydenta II Rzeczypospolitej.</p>	<p>Charakteryzuje ustrój Polski, który ukształtował się w wyniku wejścia w życie Konstytucji marcowej.</p> <p>Potrafi omówić zakres praw i wolności gwarantowanych przez Konstytucję marcową i porównać je z prawami, jakie mają obecnie obywatele Polski.</p>
<p>6. Tworzenie polskiej gospodarki. Rozwój ekonomiczny w pierwszych latach po I wojnie światowej</p>	<p>Umie pobieżnie scharakteryzować konsekwencje rozbiorów i zniszczeń wojennych.</p>	<p>Potrafi wyjaśnić pojęcia <i>inflacja</i> i <i>hiperinflacja</i> oraz przedstawić mechanizm ich powstawania.</p>	<p>Umie omówić zasady przeprowadzonej reformy W. Grabskiego oraz uzasadnić wyjątkowość tych działań na tle Europy.</p>	<p>Charakteryzuje przyczyny i konsekwencje wojny celnej z Niemcami oraz potrafi ocenić, w jakim stopniu Niemcom udało się zrealizować swoje cele gospodarcze i polityczne.</p>	<p>Wyjaśnia, w jaki sposób w okresie międzywojennym próbowano zreformować polskie rolnictwo i zaspokoić oczekiwania chłopów oraz rozwiązać sprawy przeludnienia wsi i likwidacji gospodarstw karłowatych. Widzi powiązania wszystkich gałęzi gospodarki i potrafi je uzasadnić.</p>

7. Sytuacja międzynarodowa. Świat w latach 20. XX w.	Zna postanowienia kongresu wersalskiego w sprawie Niemiec.	Wymienia obszary na zachodnich pograniczych Niemiec, które ten kraj utracił po I wojnie światowej. Wskazuje na mapie strefę zdemilitaryzowaną i wyjaśnia, dlaczego mocarstwom zależało na jej utrzymaniu.	Potrafi scharakteryzować próby przejęcia władzy przez komunistów w Europie oraz zagrożenie, jakie niósł traktat w Rapallo, Locarno i Pakt Reński.	Wyjaśnia, na czym polegał wersalsko-waszyngtoński ład polityczny oraz przedstawi drogę USA do pozycji największego mocarstwa na świecie.	Charakteryzuje całość polityki światowej i wykazuje powiązania między poszczególnymi państwami i ich polityką. Umie wskazać przyczyny i przedstawić długofalowe skutki tych działań.
8. Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich. Totalitaryzm komunistyczny w okresie międzywojennym	Zna okoliczności powstania ZSRR i w ogólnym stopniu właściwości jego ustroju.	Umie opisać sposób, w jaki J. Stalin zdobył władzę dyktatorską i ją utrzymywał. Zna podstawowe pojęcia: <i>czzerwony terror, białogwardziści, gułag, Czeka, NEP, kolektywizacja, industrializacja.</i>	Przedstawia skutki kolektywizacji i szybkiej industrializacji ZSRR. Wyjaśnia przyczyny i następstwa głodu w ZSRR w okresie międzywojennym.	Potrafi scharakteryzować wszystkie dziedziny życia w ZSRR oraz ocenić działalność głównych polityków NKWD i określić rolę propagandy w ZSRR w 30. latach.	Wyjaśnia, w czym się przejawiał totalitarny charakter państwa sowieckiego i umie porównać go z innymi systemami politycznymi na świecie.
9. Włochy. Zwycięstwo faszystów	Pamięta udział Włoch w działaniach I wojny światowej oraz zna postanowienia kongresu wersalskiego w sprawie Włoch.	Charakteryzuje sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną Włoch po zakończeniu wojny. Potrafi wyjaśnić pojęcia <i>autorytaryzm</i> i <i>korporacjonizm</i> .	Wyjaśnia przyczyny wzrostu poparcia dla faszystów w społeczeństwie. Umie odpowiedzieć, dlaczego „marsz na Rzym” zakończył się sukcesem i przejęciem władzy przez B. Mussoliniego.	Omawia stanowisko, jakie wobec B. Mussoliniego i faszystów zajął Watykan, oraz ocenić ten krok i wskazuje jego następstwa.	Wyjaśnia, w czym przejawiał się totalitarny charakter państwa. Umie porównać faszyzm z innymi systemami politycznymi na świecie.

10. Nazizm. Totalitaryzm w Niemczech.	Określa stosunek społeczeństwa Niemiec wobec postanowień traktatu wersalskiego. Charakteryzuje sytuację polityczną w Niemczech w latach 20.	Zna system sprawowania władzy przez nazistów i definiuje ustrój totalitarny. Wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z tematem. Potrafi wskazać na mapie politycznej Europy granice Niemiec z 1933 r.	Wyjaśnia podłoże społeczne, które umożliwiło nazistom dojście do władzy. Przedstawia mechanizm rozprawy z opozycją.	Lokalizuje nazizm w szerszym, europejskim i światowym kontekście, zarówno politycznym jak i społeczno-gospodarczym. Opisuje nazistowską ideologię społeczną i ekonomiczną. Przedstawia stosunek nazistów wobec Żydów i innych grup etnicznych. Wyjaśnia pojęcia związane z tematem.	Wyjaśnia, w czym przejawiał się totalitarny charakter państwa. Umie porównać nazizm z innymi systemami politycznymi na świecie. Opisuje relacje między nazistami a Kościołami chrześcijańskimi. Formułuje ocenę nazizmu i uzasadnia ją.
11. Przewrót majowy. Rządy autorytarne w Polsce	Wie, że w maju 1926 r. doszło do przewrotu wojskowego. Wie, jakie ugrupowanie przejęło władzę i zna jego nazwę. Zna datę uchwalenia Konstytucji kwietniowej i wie, kto koncentrował władzę w swoim rękach.	Zna główne postanowienia Konstytucji kwietniowej. Zna pojęcia: <i>sanacja</i> , <i>BBWR</i> . Umie wskazać na mapie granice II RP oraz państw sąsiednich.	Charakteryzuje okoliczności zamachu majowego i system rządów sanacyjnych, przedstawia okoliczności uchwalenia Konstytucji kwietniowej i jej główne postanowienia.	Charakteryzuje okoliczności przewrotu majowego i budowę systemu autorytarne. Omawia charakter i znaczenie Konstytucji kwietniowej, trójpodział władzy, działalność opozycji antysanacyjnej.	Dokonyuje oceny dokonań J. Piłsudskiego i przedstawia kontrowersje wokół tej postaci.
12. Gospodarka światowa. Wielki kryzys	Wie, że w latach 1929–1933 panował w gospodarce	Zna problematykę wielkiego kryzysu gospodarczego lat	Charakteryzuje przyczyny, przejawy i następstwa wielkiego	Umie wyjaśnić, w jaki sposób związki gospodarcze państw	Potrafi wykazać znaczenie kolonializmu w światowej

ekonomiczny	światowej wielki kryzys gospodarczy. Wymienia jego najważniejsze przyczyny i przejawy.	30. oraz mechanizm, który zadziałał w tzw. czarny czwartek.	kryzysu. Potrafi wyjaśnić, w jaki sposób przewyżczono kryzys w Stanach Zjednoczonych. Zna pojęcia: <i>interwencjonizm państwowy, keynesizm, protekcjonizm, dumping.</i>	Europejskich ze Stanami Zjednoczonymi doprowadziły do przeniknięcia kryzysu do Europy.	gospodarce i wyjaśnić zjawisko globalizmu gospodarczego oraz odnieść je do czasów współczesnych.
13. Polska w okresie wielkiego kryzysu. Sytuacja w Polsce po śmierci Józefa Piłsudskiego	Przedstawia wpływ zmieniającej się koniunktury gospodarczej na świecie na polską gospodarkę w okresie międzywojennym. Wie, jakie roszczenia terytorialne w 1938 r. Polska wysunęła wobec Czechosłowacji.	Wyjaśnia, czym przejawiał się kryzys w Polsce oraz jakie konsekwencje dla społeczeństwa miało jego przedłużanie się. Umie wskazać na mapie granice II Rzeczypospolitej, Wolnego Miasta Gdańska i państw sąsiednich.	Omawia problematykę stosunków polsko-francuskich i polsko-angielskich w latach dwudziestolecia wojennego. Przedstawia politykę zagraniczną Polski po śmierci J. Piłsudskiego i wskazuje główne postaci.	Omawia kierunki, w jakich przebiegała ewolucja ustrojowa w ostatnich latach istnienia II Rzeczypospolitej oraz przedstawia wpływ konkretnych postaci na jej przebieg. Widzi rozwój ekspansji Niemiec i umie wskazać jego przyczyny.	Umie samodzielnie ocenić postępowanie polityków i postawę mocarstw oraz wskazać prawdziwych winnych wzrostu potęgi Niemiec i wybuchu II wojny światowej. Łączy ze sobą wpływ różnych dziedzin polityki i gospodarki i widzi powiązania w skali europejskiej.
14. Przemiany kulturowe na świecie. Kultura i postęp techniczny w okresie międzywojennym	Potrafi wymienić najważniejszych przedstawicieli nauki i sztuki omawianego okresu.	Wymienia najwybitniejszych dokonania ludzi nauki i sztuki. Wymienia kierunki w sztuce	Charakteryzuje poszczególne kierunki w sztuce i podaje ich przedstawicieli. Wskazuje na związek dokonań na polu nauki	Charakteryzuje przemiany zachodzące w nauce okresu międzywojennego i podaje ich konsekwencje. Wyciąga samodzielne	Dostrzega zależności między kulturą i nauką a innymi dziedzinami życia społeczno-politycznego. Swobodnie operuje

		międzywojennej.	ze zmianami w życiu codziennym i kulturze międzywojennego świata.	wnioski i dokonuje oceny na podstawie dostępnych źródeł.	nazwami kierunków w sztuce i filozofii.
15. Kultura w II Rzeczypospolitej. Rozwój oświaty i nauki	Potrafi wymienić najważniejszych przedstawicieli nauki i sztuki omawianego okresu	Wymienia najważniejsze osiągnięcia nauki i sztuki dwudziestolecia międzywojennego w Polsce. Wymienia kierunki w sztuce międzywojennej.	Charakteryzuje poszczególne kierunki w sztuce i podaje ich przedstawicieli. Wskazuje na związek dokonań na polu nauki ze zmianami w życiu codziennym i kulturze Polski międzywojennej.	Charakteryzuje proces przemian zachodzących w nauce okresu międzywojennego i podaje ich konsekwencje. Wyciąga samodzielne wnioski i dokonuje oceny na podstawie dostępnych źródeł.	Dostrzega zależności między kulturą i nauką a innymi dziedzinami życia społeczno-politycznego. Swobodnie operuje nazwami kierunków w sztuce i filozofii.
Dział III. II wojna światowa					
16. Agresja na Polskę. Sytuacja polityczna w Europie (IX 1939–III 1940)	Zna pakt Ribbentrop–Mołotow i wie, że zawierał tajny protokół. Potrafi ogólnie omówić kampanię wrześniową.	Zna postawy państwa polskiego wobec kryzysu czechosłowackiego. Omawia sytuację Rzeczypospolitej w przededniu II wojny światowej oraz wskazuje momenty przełomowe kampanii wrześniowej – wkroczenie ZSRR.	Umie przedstawić losy Zaolzia po I wojnie światowej i ocenić politykę władz polskich wobec Zaolzia w 1938 r. Oceni sytuację militarną Polski przed wybuchem wojny oraz przedstawia wpływ stanu przygotowań i ukształtowania granic na powodzenie w czasie wojny. Omawia główne	Charakteryzuje problematykę stosunków między Francją, Czechosłowacją i Litwą w latach 1922–1939. Oceni wpływ, jaki na dalsze działania polityczno-militarne Niemiec miały poniesione w Polsce	Oceni postawę sojuszników Polski w kampanii wrześniowej i potrafi wskazać prawdziwych winnych rozwoju II wojny światowej. Umie się posługiwać konkretnymi nazwiskami polityków polskich i europejskich w omawianym okresie. Zna poglądy

		Zna pojęcie <i>dziwnej wojny</i> .	bitwy kampanii wrześniowej oraz zna dalsze dzieje Europy w 1939 r. (wojna zimowa).	straty, i uzasadnia swoją opinię. Umie dokonać krytycznej analizy walki z okupantem niemieckim i radzieckim.	historiografii na wybrane zagadnienia dotyczące tematu.
17. Europa i świat w latach 1940–1943. Rozwój sytuacji politycznej i militarnej	Zna podstawowe daty walk w Europie, Afryce i na Bliskim Wschodzie oraz datę agresji na ZSRR.	Charakteryzuje przyczyny i przebieg działań wojennych w Polsce, Finlandii, Belgii, Holandii, Francji. Przedstawia bitwę o Atlantyk i o Anglię. Zna przyczyny ataku Japończyków na Pearl Harbor oraz zasięg armii niemieckiej w ZSRR.	Dokonyuje analizy porównawczej kampanii w Polsce i w Europie. Charakteryzuje sytuację militarną i polityczną Wielkiej Brytanii latem 1940 r. oraz przedstawia konsekwencje, jakie dla tego kraju miała kapitulacja Francji. Omawia zjawisko kolaboracji.	Opisuje skutki pierwszego etapu II wojny światowej dla Europy (ZSRR i Bałkany), Afryki i Dalekiego Wschodu. Dokonyuje ocen komparatywnych, wyciąga wnioski i wyraża swoje zdanie. Wie, jakie jest znaczenie aktu <i>LendLease</i> .	Wiedzą i umiejętnościami wykracza poza wcześniejsze poziomy, dodatkowo potrafi omówić etapy kształtowania się koalicji antyhitlerowskiej. Dokonyuje porównań, analizuje teksty źródłowe i wyciąga wnioski. Formułuje oceny i uzasadnia je.
18. Wojna w latach 1943–1944. Rozwój sytuacji militarnej i politycznej na świecie	Zna podstawowe daty walk w Europie, Afryce, na terenach ZSRR oraz Dalekiego i Bliskiego Wschodu.	Porównuje przebieg kampanii w Afryce z walkami na łuku kurskim i na ziemiach polskich. Zna daty i skutki lądowania we Włoszech i w	Opisuje przebieg działań zbrojnych w Europie i Afryce oraz na Dalekim i Bliskim Wschodzie. Zna i ogólnie przedstawia udział polskich żołnierzy w II wojnie	Ocenia znaczenie drugiego frontu dla walk w Europie. Przedstawia własną ocenę podziału Europy na dwa obozy wpływów. Omawia znaczenie konferencji	Wiedzą i umiejętnościami wykracza poza wcześniejsze poziomy, dodatkowo potrafi krytycznie omówić konferencje mocarstw, uzasadniając własne

		Normandii.	światowej na różnych frontach. Charakteryzuje okoliczności utworzenia drugiego frontu w Europie. Wymienia postanowienia konferencji w Teheranie i Jałcie.	wielkich mocarstw także dla Polski.	zdanie. Dokonuje porównań, analizuje teksty źródłowe i wyciąga wnioski.
19. Okupanci wobec Polaków. Polityka Niemiec i ZSRR wobec społeczeństwa polskiego	Wymienia obszary II Rzeczypospolitej, które po wybuchu wojny radziecko-niemieckiej znalazły się bezpośrednio w granicach III Rzeszy lub zostały przyłączone do Generalnego Gubernatorstwa.	Przedstawia sytuację, w jakiej znalazła się ludność polska na terenach wcielonych do Rzeszy i okupowanych przez ZSRR. Wskazuje na mapie umiejscowienie niemieckich obozów zagłady i radzieckich miejsc kaźni.	Przedstawia politykę władz niemieckich wobec narodów zamieszkujących ziemie polskie (Polaków, Żydów, Ukraińców, Cyganów). Wyjaśnia, na czym polegało „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, oraz wyraża swoją opinię.	Omawia, na czym polegał tzw. Generalny Plan Wschodni, oraz wie, czy udało się go zrealizować. Porównuje politykę władz niemieckich i radzieckich na terenach okupowanych. Wie, jaki los spotkał część polskich jeńców wojennych w ZSRR. Ocenia sytuację i wyraża własne zdanie na jej temat.	Umie poszukiwać źródeł historycznych, potrafi je selekcjonować i analizować. Zna losy Polaków ze swojej najbliższej okolicy, potrafi wskazać miejsca pamięci i zagłady. Omawia współczesną politykę Polski wobec naszych sąsiadów w sprawie zbrodni wojennych i wyraża własne zdanie na ten temat wraz z uzasadnieniem. Formułuje oceny i uzasadnia je.

<p>20. Rzeczpospolita na uchodźstwie. Działalność władz i Polskich Sił Zbrojnych na obczyźnie</p>	<p>Przedstawia ogólnie wkład Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w zwycięstwo nad III Rzeszą.</p>	<p>Charakteryzuje politykę rządu gen. W. Sikorskiego oraz rolę, jaką w tej polityce odgrywała odbudowa Polskich Sił Zbrojnych, a także ich udział w działaniach zbrojnych. Umie wymienić polskie formacje na poszczególnych frontach.</p>	<p>Wie, dlaczego premierzy W. Sikorski i S. Mikołajczyk dążyli do nawiązania jak najlepszych stosunków dyplomatycznych z ZSRR, oraz jakie korzyści dla sprawy polskiej miało krótkotrwałe polepszenie relacji polsko-radzieckich w latach 1941–1942. Wyjaśnia, dlaczego doszło do zerwania stosunków polsko-radzieckich.</p>	<p>Omawia decyzje dotyczące państwa polskiego, jakie zapadły na konferencji w Teheranie. Ocenia, czy były one korzystne dla Polaków – potrafi uzasadnić swoją opinię.</p>	<p>Ocenia celowość podpisania przez W. Sikorskiego układu mimo braku wyraźnego zapisu o akceptacji przez ZSRR granic Rzeczypospolitej wyznaczonych traktatem ryskim. Uzasadnia swoją opinię na temat podpisania układu – czy można go uznać za sukces W. Sikorskiego.</p>
<p>21. Polska w konspiracji. Narodziny i funkcjonowanie Polskiego Państwa Podziemnego</p>	<p>Wymienia instytucje i organizacje Polskiego Państwa Podziemnego.</p>	<p>Podaje najważniejsze ugrupowania polityczne i związane z nimi organizacje zbrojne. Wie, jaką rolę w PPP odgrywał Polityczny Komitet Porozumiewawczy (Krajowa Reprezentacja Polityczna).</p>	<p>Wie, które z organizacji zbrojnych weszły w skład Armii Krajowej, oraz potrafi ocenić skuteczność tej inicjatywy.</p>	<p>Wyjaśnia, jakie znaczenie dla konsolidacji podziemia politycznego miała deklaracja KRP z 15 sierpnia 1943 r. i akcja scaleniowa w ramach AK. Charakteryzuje stanowisko stronnictw w kwestiach reform gospodarczych.</p>	<p>Porównuje wizje przyszłej Polski przedstawiane przez SL, PPS-WRN, SN i SP. Umie poszukiwać źródeł historycznych, potrafi je selekcionować i analizować.</p>
<p>22. Walka i opór na ziemiach polskich. Działania Polaków</p>	<p>Wymienia w sposób chaotyczny formy walki zbrojnej i</p>	<p>Omawia, na czym polegały <i>bierny opór</i>, <i>sabotaż</i>, <i>akcja „N”</i>.</p>	<p>Wyjaśnia, dlaczego zdobywanie przez dzieci i młodzież</p>	<p>Potrafi scharakteryzować wybitnych polskich</p>	<p>Ocenia szanse na prowadzenie długotrwałej</p>

przeciwko okupantom w latach 1939–1944	cywilnej z okupantem i wyjaśnia ogólnie, na czym polegały.	Wyjaśnia terminy: „ <i>Wachlarz</i> ”, „ <i>Kedyw</i> ”, „ <i>Szare Szeregi</i> ”, „ <i>Żegota</i> ”.	wiedzy (tajnenauczanie) i czarny rynek uważa się za formy walki z okupantem.	artystów okresu II wojny światowej i przedstawić ich twórczość tego czasu. Przedstawia negatywne konsekwencje, jakie dla polskiej kultury miał okres wojny i okupacji.	działalności oddziałów takich jak Hubalczycy i uzasadnia swoją opinię. Umie poszukiwać źródeł historycznych oraz potrafi je selekcjonować i analizować. Formułuje oceny i uzasadnia je.
23. Początki Polski Ludowej. Od utworzenia PPR-u do powstania PKWN-u	Rozwija skróty: PPR, GL, AL, ZPP, KRN, PKWN, MO, MBP, KBW.	Wyjaśnia, kiedy i w jakim celu J. Stalin oraz związani z nim komuniści polscy powołali Polską Partię Robotniczą i Związek Patriotów Polskich.	Wyjaśnia, dlaczego w Manifeście PKWN nieopisano dokładnie granicy polsko-radzieckiej. Przedstawia powody, dla których wbrew zasadom stosowanym w ZSRR (kolektywizacja) w Polsce ogłoszono reformę rolną i zagwarantowano własność indywidualną w rolnictwie.	Ocena, w jakim stopniu zakładane przez J. Stalina i komunistów polskich cele związane z powołaniem PPR i ZPP zostały osiągnięte. Uzasadnia swoją opinię na ten temat.	Potrafi omówić i uzasadnić, dlaczego w lipcu 1944 r. komuniści mimo nikłego poparcia w społeczeństwie mogli przystąpić do przejmowania władzy. Umie poszukiwać źródeł historycznych, potrafi je selekcjonować i analizować.
24. Powstanie warszawskie. Niepowodzenia Rządu RP na arenie międzynarodowej	Wie, na czym polegał Plan Burza i kiedy był realizowany, oraz że powstanie warszawskie	Omawia przyczyny i skutki wybuchu powstania warszawskiego. Przedstawia wpływ postawy ludności warszawskiej na	Wyjaśnia, dlaczego powstanie warszawskie zakończyło się klęską, oraz jakie stanowisko wobec niego zajęli J. Stalin i	Przedstawia i wyjaśnia konsekwencje upadku powstania oraz postanowienia konferencji jałtańskiej dla Polskiego Państwa Podziemnego i Rządu	Potrafi ocenić decyzję o wybuchu powstania i odpowiedzieć na pytanie: „Czy był błądem, czy też ostatnią próbą uratowania Polski przed

	stanowiło jego część.	decyzję o wybuchu powstania i na jego przebieg.	mocarstwa zachodnie.	RP na obczyźnie. Wyjaśnia, co kryje się pod pojęciem „proces szesnastu”.	zniewoleniem?”. Uzasadnia swoją opinię. Umie poszukiwać źródeł historycznych, potrafi je selekcjonować i analizować.
25. Zakończenie II wojny światowej	Przedstawia sytuację strategiczną III Rzeszy w 1945 r. oraz podstawowe konsekwencje II wojny światowej.	Porównuje decyzje, które zapadły na konferencjach Wielkiej Trójki i podaje sposoby ich realizacji.	Ocenia szanse Niemiec na odwrócenie losów wojny lub długotrwałą obronę oraz uzasadnia swoją opinię. Charakteryzuje konsekwencje polityczne, gospodarcze i społeczne II wojny światowej.	Ocenia zasadność użycia broni atomowej w Japonii i argumentuje swoje zdanie.	Dokonuje oceny postanowień Wielkiej Trójki wobec Polski i Niemiec, umie wskazać ich współczesne konsekwencje. Przedstawia działania podejmowane przez Niemiecki Związek Wypędzonych. Ukazuje stosunek władz państwowych Polski i Niemiec wobec tego związku. Wyjaśnia, dlaczego ta organizacja budzi kontrowersje.
Dział: III. Półwiecze powojenne					
26. Układ sił po II wojnie światowej.	Zna poszczególne zagadnienia omawianego tematu,	Podaje czas i miejsce powołania ONZ i jej najważniejsze cele.	Potrafi powiązać procesy zachodzące na świecie (wyścig	Spełnia wymagania, posługując się biegłą literaturą	Ocenia cele ONZ. Przedstawia rolę Polski w tworzeniu tej

Zimna wojna	<p>podstawowe daty i kluczowe postaci.</p> <p>Wymienia państwa europejskie należące do Układu Warszawskiego oraz NATO.</p>	<p>Opisuje elementy umieszczone na fladze ONZ.</p> <p>Samodzielnie omawia procesy i wydarzenia polityczne na świecie w okresie powojennego półwiecza; potrafi też dokonać własnej oceny tych wydarzeń.</p>	<p>zbrojeń, rozwój technologii, podział świata na strefę lepiej rozwiniętą cywilizacyjnie i strefę objętą dyktaturą radziecką) z zimnowojennymi zmaganiem supermocarstw. Wie, dlaczego po zakończeniu II wojny światowej doszło do konfrontacji między dotychczasowymi sojusznikami.</p> <p>Omawia kryzys berliński i koreański.</p>	<p>uzupełniającą i materiałem źródłowym oraz danymi liczbowymi i wykorzystując je do budowania własnych wniosków.</p> <p>Charakteryzuje układ sił, jaki ukształtował się w Europie i na świecie po zakończeniu II wojny światowej – omawia założenia i następstwa doktryny Trumana.</p>	<p>organizacji, podaje przykłady realizacji jej działań oraz dokonuje ich oceny i wartościowania.</p> <p>Umie omówić (opisać) przebieg zimnej wojny, podając własny punkt widzenia na sprawy z nią związane, oraz uzasadnić swoje stanowisko faktami zawartymi w materiale źródłowym i literaturze uzupełniającej.</p>
27. Blok wschodni ZSRR i kraje satelickie	<p>Wie, które państwa znalazły się w strefie dominacji ZSRR. Potrafi wskazać je na mapie.</p>	<p>Zna najważniejsze etapy przejmowania władzy przez komunistów w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Potrafi wymienić nazwiska przywódców państw w tym regionie.</p>	<p>Charakteryzuje unifikację państw bloku socjalistycznego pod względem politycznym i gospodarczym, wymienia najważniejsze kryzysy (np. na Węgrzech, w Czechosłowacji).</p>	<p>Charakteryzuje metody sprawowania władzy. Wskazuje przyczyny kryzysów politycznych państw bloku i omawia ich przebieg (Węgry w 1956 r. i Czechosłowacja w 1968 r.).</p> <p>Ocenia wpływ śmierci J. Stalina na losy ZSRR i narodów Europy Środkowo-</p>	<p>Umie wskazać cechy państwa socjalistycznego w zakresie polityki i ideologii oraz wykazać jedność i rozbieżność w ruchu komunistycznym (Jugosławia).</p>

				Wschodniej. Uzasadnia swoją opinię.	
28. Europa Zachodnia po wojnie. Początki integracji	Wymienia i wskazuje na mapie kraje zachodnioeuropejskie i nienależące (do 1960 r.) do NATO.	Wymienia i wskazuje na mapie państwa członkowskie OECD, EWG i EFTA. Wyjaśnia znaczenie planu Marshalla dla państw Europy Zachodniej.	Opisuje polityczne losy Niemiec w pierwszym dziesięcioleciu po zakończeniu II wojny światowej. Porównuje cele działania EWG i EFTA.	Ocenia postępy integracji politycznej i militarnej Europy Zachodniej w latach 1945–1960 oraz uzasadnia swój osąd.	Potrafi wyrazić i uzasadnić własną opinię na temat, które z inicjatyw integracyjnych do lat 60. XX w. przyniosły najlepsze rezultaty.
29. Dekolonizacja. Narodziny państwa Izrael	Wymienia mocarstwa kolonialne, które do połowy XX w. miały kolonie w Azji Południowo-wschodniej. Wie, kto i kiedy zbudował Kanał Sueski.	Wyjaśnia, jakie znaczenie militarne dla Brytyjczyków i Francuzów miał Kanał Sueski. Wymienia kraje, które jako pierwsze uzyskały w Afryce niepodległość po II wojnie światowej. Wskazuje je na mapie.	Ocenia, w jakim stopniu Ruchowi Państw Niezaangażowanych udało się realizować dążenia. Uzasadnia swoją opinię. Wie, dlaczego rok 1960 nazwano rokiem Afryki. Uzasadnia swoje zdanie.	Podaje obecne nazwy krajów afrykańskich, które odzyskały niepodległość po II wojnie światowej. Opisuje okoliczności powstania państwa Izrael oraz wie, jak fakt ten wpłynął na stosunki polityczne w regionie. Przedstawia przyczyny kryzysu sueskiego i kraje zbrojnie zaangażowane.	Przedstawia podobieństwa i różnice w dekolonizacji Azji i Afryki. Omawia konsekwencje procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce dla układu sił na świecie. Formułuje oceny i uzasadnia je.
30. Wybrane kryzysy i konflikty zbrojne. Lata 60. i	Wymienia i wskazuje na mapie miejsca zapalne na	Potrafi ocenić i uzasadnić, jakie znaczenie dla USA	Charakteryzuje przyczyny i konsekwencje	Formułuje tezę na temat przyczyn porażki Francuzów i	Potrafi wskazać, który z konfliktów najbardziej zagrażał

70. XX w.	świecie bez podawania szczegółów, przyczyn i następstw.	miałoby rozmieszczenie na Kubie rakiet dalekiego zasięgu.	konfliktów arabsko-izraelskich.	Amerikanów w Wietnamie oraz Rosjan w Afganistanie i uzasadnia swoje zdanie.	przekształceniem się w wojnę globalną, oraz uzasadnia swoje zdanie.
31. Chiny i USA. Wybrane zagadnienia z historii drugiej połowy XX w.	Wyjaśniapojęcia: <i>czzerwona książeczka, maoizm, maccartyzm, dzieci kwiaty, hipisi, bitnicy.</i>	Wyjaśnia, co spowodowało powstanie kontrkultury i jakie były jej przejawy.	Zna założenia i skutki Wielkiego Skoku i „rewolucji kulturalnej” w Chinach oraz główne cechy maoizmu.	Wyjaśnia, jakie konsekwencje dla społeczeństwa amerykańskiego miały walka Murzynów o prawa obywatelskie i wojna w Wietnamie.	Ocenia, w jakim zakresie Stany Zjednoczone lat 50. XX w. można nazywać państwem demokratycznym oraz uzasadnia swoją opinię.
32. Upadek komunizmu w Europie. Rozpad ZSRR i Jugosławii oraz zjednoczenie Niemiec	Wymienia w układzie chronologicznym kolejne wydarzenia „jesieni narodów”.	Omawia najważniejsze etapy „jesieni narodów”. Porównuje przebieg wydarzeń, które doprowadziły do upadku komunizmu w Niemczech, Czechosłowacji i Rumunii oraz do rozpadu Jugosławii.	Umie wskazać znaczenie rozszerzenia NATO. Wie, jakie konflikty wybuchły w Europie po 1989 r. Omawia cele i konsekwencje polityki zagranicznej R. Reagana. Wyjaśnia, dlaczego M. Gorbaczow rozpoczął politykę „pierestrojki”, oraz przedstawia jej konsekwencje dla ZSRR i Europy.	Przedstawia procesy, które doprowadziły do przemian w państwach bloku wschodniego. Wykazuje rolę polskiego społeczeństwa w procesach demokratyzacji w Europie oraz wyjaśnia symbolikę muru berlińskiego.	Dokonuje syntetycznego i analitycznego ujęcia globalnych procesów, które doprowadziły do upadku komunizmu. Dostrzega przemiany zachodzące w społeczeństwach postkomunistycznych. Formułuje oceny i uzasadnia je.
33. Unia Europejska.	Wymienia i wskazuje na mapie państwa, które	Wymieniapaństwa UniiEuropejskiej nienależące do strefy	Wyjaśnia, dlaczego proces integracji zachodniej Europy stał	Wie, jak kształtowały się relacje niemiecko-francuskie od	Przedstawia kontrowersje, jakiebudził w Polsce

Narodziny i rozwój	zostały przyjęte do Unii Europejskiej.	Schengen. Zna korzyści dla państw i społeczeństw wynikające z przynależności do tej strefy.	się możliwy dopiero w latach 70. XX w. Ocena znaczenie powstania Unii Europejskiej. Uzasadnia swoją opinię. Opisuje proces integracji gospodarczej Europy.	początku XIX w. oraz jakie wydarzenia na nie wpłynęły. Przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z przyjęcia euro. Prezentuje własne zdanie dotyczące przystąpienia Polski do tej strefy.	traktat lizboński i jego ratyfikacja przez prezydenta L. Kaczyńskiego. Ocena, w jakim stopniu obawy części Polaków się sprawdziły. Potrafi uzasadnić własne zdanie.
34 Kultura i społeczeństwo. Przemiany po II wojnie światowej	Potrafi wymienić najważniejszych przedstawicieli nauki i sztuki omawianego okresu.	Wymienia przedstawicieli nauki i sztuki oraz ich dokonania. Wymienia kierunki w sztuce. Wyjaśnia pojęcia: <i>egzystencjalizm</i> , <i>kultura masowa</i> .	Charakteryzuje poszczególne kierunki w sztuce i podaje ich przedstawicieli. Zna najważniejsze dokonania naukowe. Wyjaśnia, dlaczego w drugiej połowie XX w. doszło do głębokich przemian obyczajowych.	Charakteryzuje przemiany zachodzące w technice i podaje ich konsekwencje. Przedstawia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji dla sposobu życia ludzi zamieszkujących różne regiony świata. Wyciąga samodzielne wnioski i dokonuje oceny na podstawie dostępnych źródeł.	Dostrzega zależności między kulturą i nauką a innymi dziedzinami życia społeczno-politycznego. Swobodnie operuje nazwami kierunków w sztuce i filozofii. Potrafi scharakteryzować zmiany w pozycji kobiet w świecie, jakie zaszły w drugiej połowie XX w.
35. Chrześcijaństwo. Wybrane tematy z drugiej połowy XX	Wie, które wyznania i kościoły liczą najwięcej wyznawców, i	Zna pozycję Kościoła katolickiego w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej. Zna pojęcie	Omawia zagadnienie ekumenizmu. Zna nowe ruchy	Przedstawia sytuację Kościoła katolickiego i innych wyznań w Polsce i na świecie w XX w. Potrafi ocenić	Przygotowuje spotkanie ekumeniczne, dobiera źródła i dokonuje ich analizy, podaje oceny komparatywne i

w.	wskazuje ich zasięg.	<i>konkordat.</i>	religijne. Umie wskazać zagrożenia wynikające z działalności sekt.	zmiany, jakie zaszły w Kościele katolickim po II wojnie światowej. Ocenia działalność Jana Pawła II jako głowy Kościoła i autorytetu moralnego.	przedstawia propozycje wprowadzenia zmian, by zażegnać kryzys we współczesnym życiu religijnym.
36. Polska Ludowa. Pierwsze powojenne dziesięciolecie	Wymienia chronologicznie kolejne etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów.	Wie, kogo nazywa się „żołnierzami wyklętymi” oraz jakie były powojenne losy tych ludzi. Wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne naciskały, aby w sztuce dominowały dzieła nurtu socrealistycznego.	Charakteryzuje procesy gospodarcze, jakie towarzyszyły odbudowie kraju ze zniszczeń wojennych (plany 3- i 6- letni). Wie, na czym polegało umacnianie systemu stalinowskiego w Polsce. Charakteryzuje sposoby, jakimi komuniści rozprawili się z legalną i konspiracyjną opozycją w Polsce.	Charakteryzuje układ polityczny i jego ewolucję w 1945 r. oraz po roku 1947 r. aż do uchwalenia Konstytucji PRL w 1952 r. Wskazuje cechy systemu stalinowskiego w Polsce.	Omawia skutki II wojny światowej dla Polski. Wskazuje na mapie zmiany terytorialne, jakie zaszły na skutek decyzji w Jałcie i Poczdamie. Wymienia przejawy ograniczania suwerenności Polski. Wyjaśnia, dlaczego opozycja antykomunistyczna w Polsce poniosła klęskę.
37. PRL w czasach W. Gomułki. Lata 1956–1970	Wymienia chronologicznie kolejne etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów, wprowadzania systemu stalinowskiego i	Wymienia przejawy ograniczania suwerenności Polski. Wyjaśnia, co doprowadziło do poznańskiej rewolty w 1956 r., oraz jaki był	Wie, na czym polegało umacnianie systemu stalinowskiego w Polsce, i charakteryzuje przejawy destalinizacji. Przedstawia rolę M. Moczara w wydarzeniach	Charakteryzuje relacje państwa i Kościoła w okresie rządów W. Gomułki. Wie, dlaczego w grudniu 1970 r. doszło do protestów robotniczych na	Wyjaśnia mechanizmy walki politycznej wewnątrz PZPR. Ocenia, w jakim stopniu kwestie ideowe były istotne w rywalizacji między natolińczykami i

	procesu destalinizacji.	jej przebieg. Charakteryzuj epoka październikowa i odwilż w 1956 r. i jej przejawy.	marcowych w 1968 r.	Wybrzeżu, oraz czym różnił się ten protest od wydarzeń z 1968 r.	puławianami, oraz uzasadnia swoją opinię. Umie poszukiwać źródeł historycznych, potrafi je selekcjonować i analizować.
38. Rządy E. Gierka. PRL w latach 1970–1980	Wymienia chronologicznie najważniejsze protesty społeczne w Polsce w latach 1970–1980.	Omawia podstawowe fakty związane z wystąpieniami społecznymi w Polsce. Charakteryzuje działalność KOR (KSS KOR).	Omawia przyczyny i konsekwencje niepokojów społecznych w Polsce w czerwcu 1976 r. Porównuje wystąpienia z czerwca 1976 r. z wydarzeniami z grudnia 1970 r.	Krytycznie ocenia obiektywizm przekazów. Charakteryzuje genezę, przebieg i konsekwencje wystąpień społecznych w Polsce. Wskazuje rolę i stanowisko Kościoła. Wyjaśnia, dlaczego realizacja koncepcji budowy „nowej Polski”, mimo początkowych sukcesów, doprowadziła do kryzysu społeczno-gospodarczego.	Charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec nowej rzeczywistości. Omawia działania opozycji i sposoby jej zwalczania przez nową władzę (ROPCiO, KPN, WZZ, TKN). Tłumaczy znaczenie postawy Kościoła i duchowieństwa dla społeczeństwa polskiego. Dokonuje samodzielnej oceny działań władz państwowych wobec Kościoła katolickiego. Umie poszukiwać źródeł historycznych, potrafi je selekcjonować i analizować.
39. Narodziny	Omawia genezę i	Wyjaśnia, z jakimi	Wyjaśnia zasady, na	Opisuje codzienne	Przedstawia losy osób,

<p>„Solidarności”. Od sierpnia 1980 r. do stanu wojennego</p>	<p>przebieg strajków sierpniowych z 1980 r.</p>	<p>problemami borykała się „Solidarność” na początku swego istnienia, i jaką rolę odgrywała w społeczeństwie polskim.</p>	<p>których wprowadzono stan wojenny w Polsce, oraz przedstawia jego konsekwencje dla Polaków (ZOMO, Kopalnia Wujek, ks. J. Popiełuszko).</p>	<p>życie Polaków w stanie wojennym. Ocenia zasadność decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego.</p>	<p>które podejmowały decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego i przyczyniły się do prześladowań, a nawet śmierci Polaków. Wie, jakie poniosły kary. Korzysta z doniesień prasowych, wiadomości z internetu i literatury. Umie poszukiwać źródeł historycznych, potrafi je selekcjonować i analizować. Formułuje oceny i uzasadnia je.</p>
<p>40. Narodziny III Rzeczypospolitej. Polska u schyłku XX w.</p>	<p>Wymienia podstawowe fakty i daty związane z początkiem III RP. Wyjaśnia, co wpłynęło na decyzję władz komunistycznych i „Solidarności” o rozpoczęciu rozmów Okrągłym Stołem.</p>	<p>Charakteryzuje sytuację polityczną i społeczno-ekonomiczną w Polsce w drugiej połowie lat 80., dokonuje oceny decyzji władz i opozycji o podjęciu rozmów przy Okrągłym Stołem. Przedstawia wyniki wyborów czerwcowych 1989 r. i ich wpływ na zmiany polityczne w Polsce.</p>	<p>Omawia politykę władz w początkach lat 90. Charakteryzuje postawy i warunki życia społeczeństwa. Omawia drogę Polski do NATO i Unii Europejskiej.</p>	<p>Wyjaśnia, dlaczego reformy M. Gorbaczowa miały tak wielkie znaczenie dla uruchomienia procesu przekształceń ustrojowych w Polsce, zmierzających do demokratyzacji życia publicznego.</p>	<p>Charakteryzuje i ocenia działania polityczne L. Wałęsy w latach 1989–1995, a w szczególności otwarcie archiwów i upadek rządu J. Olszewskiego. Formułuje oceny i uzasadnia je.</p>

